

Pareltjes

met informatie over de geschiedenis van Rossum

Verspreiding vindt plaats via de website

van de Dorpsraad van Rossum)

contactadres: pareltjesrossum@gmail.com

nummer 22, februari 2023

23 september 1943: onderwijzer De Hartog door een granaatscherf omgekomen

Het onderwijs in het dorp Rossum heeft tot het midden van de Tweede Wereldoorlog weinig problemen gekend. Er zijn in die tijd vier onderwijzers aan de openbare school verbonden. De Rossumse onderwijzer die in het dorp 'messieu' Karels wordt genoemd, heeft de school 38 jaar gediend. Midden 1943 gaat hij met pensioen. Een advertentie voor een nieuwe onderwijzer levert enkele kandidaten op, waaronder Johan de Hartog, een onderwijzer van 34 jaar die geboren en getogen is in Hemmen in het oostelijk deel van het Rivierengebied. Hij wordt door de Raad op 21 oktober 1943 als onderwijzer benoemd.

Op 23 september 1944 kregen de inwoners van Rossum het bevel te evacueren. De openbare school lag binnen het gebied waarvoor de evacuatie gold. Kort na de oorlog inventariseert de gemeentesecretaris van Rossum de schade die er vanwege de oorlog in het dorp is. Een van de zaken die hij in zijn inventarisatie aan de orde stelt is de situatie van de beide scholen in de gemeente. 'Kan het onderwijs weer worden opgestart nadat het onderwijs in het laatste oorlogsjaar heeft stil gelegen?', is de vraag die speelt. De secretaris schrijft dat het onbekend is waar de onderwijzer De Hartog verblijft. Kennelijk heeft hij Rossum tijdens dit laatste oorlogsjaar verlaten en is hij (nog) niet teruggekeerd.

Het kan zijn dat De Hartog meende dat hij vanwege de penibele oorlogssituatie in Rossum heeft besloten naar zijn familie in Arnhem te gaan. Hij zou daar wellicht veiliger dan in Rossum zijn. Zijn beide ouders waren inmiddels overleden en zijn zuster woonde in Arnhem. Hij

was in Arnhem zonder twijfel welkom. Maar in Arnhem werd de situatie in die hectische dagen van midden september 1944 steeds nijpender met het naderen van de geallieerde troepen vanuit het zuiden. En vooral met de oprukkende paratroepers die vanaf de Ginkelse heide naar de bruggen in Arnhem oprukten, die zij moesten veroveren. Veel bewoners van de stad - vooral die in de buitenwijken - hadden geprobeerd voorzorgsmaatregelen te nemen vanwege de strijd tussen de troepen. De Hartog's familie, die in de Bremstraat woonde, had in de tuin een geïmproviseerde schuilkelder gebouwd, waar men veiliger dacht te zijn dan in hun woning. In het heetst van de strijd zat de familie, inclusief Johan de Hartog, in die schuilkelder in de tuin bij het huis. Het was inmiddels 23 september en er werd in de omgeving hevig gevochten. De zuster van Johan was in verwachting en vroeg Johan een stoel uit het huis te halen, zodat zij in de schuilplaats wat comfortabeler zou kunnen zitten. Johan zou die wel even gaan halen. Hij liep door de tuin, maar werd op weg naar het woonhuis dodelijk geraakt door een granaatscherf.

De inspecteur van het onderwijs was op onderzoek uit gegaan en kwam tot de conclusie dat De Hartog tijdens de Slag om Arnhem (van 17 tot en met 25 september 1944) was omgekomen. Pas ruim een jaar later, op 26 september 1945, meldt de gemeente Arnhem het overlijden van Johan de Hartog aan de gemeente Rossum en is er de formele bevestiging er dat de Rossumse onderwijzer tijdens de Slag om Arnhem was overleden.

De Pareltsjes worden geschreven door de leden van een werkgroep van de Dorpsraad van Rossum, onder coördinatie van Hans ter Heege. De Dorpsraad heeft het eigendomsrecht.

De openbare school en haar onderwijzer Marinus Maat

In 1946, kort na de oorlog, gaat hoofdonderwijzer Langeweg met pensioen. Hij vertrekt uit Rossum en gaat in Heerewaarden wonen. Hij verlaat dus het schoolmeestershuis dat achter de school staat. Hij wordt opgevolgd door Verpoorte die als onderwijzer aan de school verbonden is. Deze woont in een groot huis aan de Maasdijk en wil niet in de door Langeweg verlaten woning gaan wonen. Door de benoeming van onderwijzer Verpoorte ontstaat er een

vacature. En dan speelt er ook nog altijd de vacature van De Hartog. In die naoorlogse dagen is er in het algemeen een groot tekort aan onderwijzend personeel. Verpoorte kent uit zijn studietijd in Zeeuws-Vlaanderen echter een onderwijzer die van harte bereid is naar Rossum te komen en het huis graag wil betrekken: Marinus Ph. Maat. Deze Rossumse onderwijzer Maat overleed plotseling op vrijdag 17 januari 1964, in de middagpauze van de school.

Rossum

Overleden

Vrijdagmiddag is plotseling overleden Marinus Ph. Maat, welke het onderwijs aan de openbare lagere school te Rossum gedurende precies 18 jaar heeft gediend. De heer Maat, welke op vrijdagmorgen zijn werk nog normaal had weten te volbrengen, is in de middagpauze plotseling gestorven in de leeftijd van 54 jaar.

De verslagenheid in Rossum en wel speciaal bij zijn leerlingen over dit plotseling verscheiden van deze sportieve humane onderwijzer is zeer groot.

Veel werk heeft de overledene in zijn Rossumse tijd gedaan voor de bridgeclub en voor de Rossumse schaakvereniging, van welke laatste vereniging hij de laatste jaren voorzitter was.

Rossum

Meester Maat begraven

Onder zeer grote belangstelling is dinsdagmiddag de jl. vrijdag plotseling overleden onderwijzer aan de openbare lagere school, de heer M. P. Maat, begraven. Belangstelling was er o.m. door burgemeester Sloots, wethouder Hakker en gemeentesecretaris Van Maanen, allen met hun dames, terwijl eveneens leden van de verenigingen waarin de overledene functies had meeliepen, alsook collega's, oud-collega's en oud-leerlingen.

Collega Dijkstra memoreerde aan de open groeve het plotseling overlijden van zijn collega, waarmee - zo sprak het hoofd der school - het prettig was te werken en waarvan zijn opgewektheid in dankbare herinnering zal blijven voortleven.

Ds. Douwes ging op de begraafplaats voor in gebed.

Twee artikelen in de regionale pers besteden - op zaterdag 18 januari en donderdag 23 januari 1964 - aandacht aan het overlijden van de dorpsonderwijzer Maat in Rossum

Het schoolteam van de openbare lagere school van Rossum in 1963 met links het hoofd der school G.L. Dijkstra, daarnaast mevrouw J.J. van Nimmerdor-Langenbach en rechts M.Ph. Maat